

24. Sünnet-i Seniyye

Peygamberimiz (sav)'in yaptığı, konuştuğu, hâl ve hareketlerinin tamamına sünnet diyoruz. Öyleyse hayatı boyunca yaptığı her şeye sünnet diyebiliriz. Fıkıh kitaplarında geçen sünnet kelimesi ise, daha çok “*yaparsak sevabı var, yapmazsak günahı yok*” manasına geliyor. Mesela, yemeği sağ elle yemek, dişleri temizlemek, ayakta yemek yemek gibi. Ancak sünnet kelimesini geniş anlamıyla aldığımız da Peygamberimiz (sav)'in yaptığı her şeyi içine alır. Bu durumda, Allah'ın istekleri ve yasakları da sünnetin içinde yer alır.

Sünnet, söz, fiil ve takrirleri ile Hz. Peygamber'in İslâm'ı yaşayarak yorumlaması demektir. Bu anlamda sünnet, hadisten daha kapsamlıdır. Nitekim “Size iki şey bırakıyorum. Onlara sıkı sarıldığınız sürece yolunuzu şaşırmasınız: Allah'ın kitabı ve Resul'ünün sünneti” hadisinde bu anlam açıkça görülmektedir. Hz. Peygamber'e nispet edilen her şeyin yazılı metni manasında hadis, günümüzde sünnet yerine de kullanılmaktadır. Artık bugün hadis deyince sünnet, sünnet deyince hadis anlaşılmaktadır.

Sünnet, Kur'an'ın açıklayıcısı olduğu için Kur'an-ı Kerim'den hemen sonraki ikinci dildir. Kur'an, okunan vahiy. Sünnet, rivayet olunan vahiy. Hadis ise, rivayet edilen sünnet demektir.

Hadis kitaplarımız, rivayet olunan vahiy demek olan sünnetin yazılı belgeleri ile doludur.

Hız. Peygamber şöyle buyurmaktadır:

“...Kim benim sünnetimden (yaşama tarzımdan) yüz çevirirse benden değildir.”

“Dinin elden çıkışı sünnetin terkiyle başlar. Halat nasıl lif lif kopup parçalanırsa, din de sünnetin birer birer terkiyle ortadan kalkar.”

Sünneti şu şekilde bölümlere ayırabiliriz.

Farz olanları: Allah'ın mutlaka yapmamızı veya terk etmemizi istediği her şeydir. Allah'ın emir ve yasaklarını en iyi şekilde uygulayıp örnek olan Peygamberimiz (sav)'dir. Biz de ona uymak suretiyle en üst seviyede Peygamberimize uymuş

oluruz. *Namaz kılmak, oruç tutmak, zina etmemek, haram yemek gibi.*

Vacip olanlar: Dinimizin vacipleri. Mesela, gece namazını üç rekât olarak kılmak vaciptir.

Nafile olanlar: İbadetleri yaparken farz ve vaciplerin dışındaki yaptığımız şeylerdir. Mesela, namaz kılarak Kur'an'dan bazı sureleri okumak farz, ama Sübhaneke duasını okumak nafiledir.

Adab olanlar: Bunlara da edeb diyoruz. Yemek yerken, yatarken, camiye, tualete girip çıkarken (vb.) günlük işlerimizi yaparken Peygamberimiz (sav)'e uyarsak o işi adabına uygun yapmış oluruz.

Demek ki sünneti farz, vacip, nafile ve adap diye ayırabiliriz. Sünnetin en yükseği ve en faziletli bu sıraya göredir.

İslam dininin Kur'an, sünnet, icma ve kıyastır. (Alimlerin içtihatları) olmak üzere dört ana kaynağı vardır. Sünnet, Kur'an'dan sonra ikinci ana kaynaktır. Sünnete uymak demek, Kur'an yolunda yürümek demektir. Sünnetin en mühim hikmeti ve gayesi; huzur-u İlâhîyi temin etmek ve ömür sermayesini ibadete çevirmektir. Mesela, bir mümin, yatsı namazını kıldıktan sonra, sabah namazına kalkmak niyeti ile abdestli olarak yatsa her nefes alıp verdiğinde ona sevap yazılır ve böylece onun uykusu ibadet hükmüne geçer. Aynı şekilde yapacağı diğer günlük işlerinde de Resulullah Efendimiz (sav)'in sünnetlerine göre hareket etse, onun yemesi, içmesi ve ticareti ibadet hükmüne geçer. Evet, bir insan hayatını sünnete uygun bir şekilde tanzim ederse, her halinde ve her amelinde Allah'ı hatırlar. Zira sünnet niyeti ile yapılan bir iş; önce Efendimizi (sav) sonra da Allah'ı hatırlatır.

Bütün bu ayet ve hadisler, Müslümanların ancak sünnete sarılmak ve ondan ayrılmamaya çalışmak suretiyle İslâmî kimliklerini koruyabileceklerini ifade etmektedir. Zira açık bir gerçektir ki, sünnetin terkedilmesiyle doğacak boşluk, sünnetin tam zıddı demek olan bid'atla doldurulacaktır.

Sünnet, en kısa ve genel anlatımıyla “İslâm

kültürü” demektir. Bid’at ise, İslâm kültürüne ters düşen, onda yeri olmayan ve fakat ondanmış gibi görülmeye ve gösterilmeye çalışılan yabancı unsur demektir. Muhtelif kıta ve iklimlerde yaşayan Müslümanlar arasında çağlar boyu görüle gelen ortak değerler ve uygulama benzerlikleri, sünnetin belirleyiciliği, birleştiriciliği, bütünleştiriciliği yani evrenselliği sayesinde olmuştur. Açıkça söyleyecek olursak, ümmet sünnetle vardır, onunla yaşar yozlaşma İslâm’dan uzaklaşma sünnetten ayrılmakla başlar.

Talha bin Ubeydullah

Talha, Cennetle müjdelenen on kişiden biri, İslâm’a giren İlk sekiz kişiden ve Hz. Ebubekir aracılığıyla müslüman olan beş kişiden biridir. Ayrıca, halife seçimini gerçekleştirmeleri için oluşturulan altı kişilik Ashab-i Şura arasında yer almış meşhur bir sahabelidir.

Talha b. Ubeydullah, Busra panayırında bulunduğu bir sırada, oradaki bir manastırın rahibi:

“Sorun bakayım, bu panayır halkı arasında, ehli Harem’den bir kimse var mı?” diye seslenir. Talha da:

“Evet var! Ben Mekke halkıdanım” diye cevap verir. Bunun üzerine rahip:

“Ahmed zuhur etti mi?” diye sorar. Talha:

“Ahmed de kim?” der. Rahip:

“Abdullah b. Abdulmuttalib’in oğludur. Bu ay O’nun çıkacağı aydır. O, peygamberlerin sonuncusudur. Haremden çıkarılacak; hurmalık, taşlık ve çorak bir yere hicret edecektir. Sakin O’nu kaçırma” der.

Rahibin söyledikleri Talha’nın kalbine yer eder. Oradan alelacele ayrılarak Mekke’ye döner ve yakında herhangi bir olayın meydana gelip gelmediğini sorar. Abdullah’ın oğlu Muhammedü’l-Emin’in peygamberliğini ilan etmiş olduğunu ve Ebubekir’in de O’na tabi olduğunu öğrenir. Hemen Ebubekir’in yanına vararak rahibin anlattıklarını haber verir. Sonunda her ikisi birlikte Resulullah (sav)’a giderler. Talha oracıkta müslüman olur.

Birçok müslüman gibi, Talha b. Ubeydullah da

İslâm’a girdikten sonra müşriklerin eziyetlerine maruz kalmış, ama yolundan dönmemiştir. İslâm’ın azılı düşmanlarından Nevfel b. Huveylid, Talha’nın müslüman olduğunu duyunca, Ebubekir’le onu bir iple birbirlerine bağlamış, uzun süre iplerini çözmemiş, akrabası olan Teymoğulları da bu duruma seyirci kalmışlardır.

Peygamber Efendimiz (sav) tarafından Bedir Savaşı esnasında Saîd b. Zeyd ra ile birlikte Şam yoluna istihbarat için gönderdiği için savaşa katılamamış fakat savaşa katılanlar gibi ganimetten pay almıştır. Bedir’den sonraki birçok savaşa katılmıştır.

Uhud günü Peygamber (sav)’i kahramanca müdafa etmiş, O’na bir şey olmasın diye atılan oklara, indirilen kılıç darbelerine karşı vücudunu siper etmiştir. Müşriklerden çok keskin nişancı, attığını vuran Mâlik bin Zübeyr adlı bir okçu vardı. Bu müşrik Peygamber efendimize nişan alıp bir ok attı. Resulullah’a doğru gelen bu oka, başka hiçbir şekilde karşı koyamayacağını anlayan Hazret-i Talha, elini açarak oka karşı tuttu. Ok elini parçaladı. Sonuçta birçok kılıç ve ok yarısı almış, aldığı yara neticesi bir kolu çolak kalmış. O gün üzerinde iki zırh bulunduğu için Uhud kayalığına çıkamayan Resul-ü Ekrem (sav) Talha’nın sırtına basarak oraya çıktı bu sebeple de “Talha’ya cennet vacip oldu” buyurdu. Peygamber (sav) Efendimiz buyurdu:

“Uhud günü, yeryüzünde sağımda Cebrail’den, solumda Talha bin Ubeydullah’tan daha yakın bir kimsenin bulunmadığını gördüm. Yeryüzünde gezen Cennetlik bir kimseye bakmak isteyen, Talha bin Ubeydullah’a baksın!”

Talha, Peygamber Efendimizin bacanağıydı. Hanımlarından dört tanesi Resulullah (sav)’ın zevcelerinin kız kardeşleriydi. Ashabın zenginlerindendi. Zengin olduğu kadar da cömertti. Tebük gazvesinden herkes elinden gelen gayretle orduyu teçhiz etmek, (donatmak) için uğraşırdı, o da, herkesle yarışarcasına, varını yığını nesi varsa sarfetmiş, bundan dolayı, Feyyaz lakabını almıştır. Hazret-i Talha ticaretle ve ziraatla meşgul olup, büyük çiftlik sâhibi idi. Kendisinin Hayber’de ve Irak’ta çok arâzileri vardı. Böyle büyük bir zenginliğin içinde bulunmasına

rağmen, gayet az yer, israf etmez ve israf edenleri sevmezdi.

Hazret-i Ebû Bekir'in hilâfeti zamanında da bütün savaşlara katıldı. Hazret-i Ebû Bekir hastalandığında, yerine kimin halife olacağını Hazret-i Talha ile istişare etmiş ve o da;

- Hazret-i Ömer bu makama en çok lâıyk olan zattır. Cenab-ı Hak sana;

- "Müslümanların işini kime terk ettin?" derse, açık bir alınla ve müsterih olarak;

- "Hazret-i Ömer'e bıraktım" dersin, diye tavsiyede bulunmuştu.

Hz. Ömer'in, vefatından önce gösterdiği halife adayları arasında Hz. Talha da vardı. Ama o, adaylıktan feragat ederek Hz. Osman'a rey verdi. Münafıkların yürüttüğü ifsat faaliyetleri karşısında hep Hz. Osman'a destek oldu.

Talha bin Ubeydullah Hazretleri 656 yılından Irak'ta bulunan Basra yakınlarında atmış yaşlarında şehid edilmiştir. Kabri Basra'nın dışındadır."